

Krzysztof Rutkiewicz

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

**PRAWNO-EKONOMICZNE ASPEKTY UDZIELANIA
POMOCY PUBLICZNEJ NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA
W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ**

*LEGAL AND ECONOMIC ASPECTS OF STATE AID GRANTING
FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION IN THE EUROPEAN UNION
MEMBER STATES*

Słowa kluczowe: pomoc publiczna, ochrona środowiska, Unia Europejska

Key words: state aid, environmental protection, The European Union

Synopsis. W artykule przedstawiono problematykę udzielania pomocy publicznej na cele związane z ochroną środowiska w krajach Unii Europejskiej. Zaprezentowano ramy prawne, rodzaje i strukturę pomocy publicznej w krajach członkowskich, ze szczególnym uwzględnieniem zmian w kierunkach rozdysponowanych środków publicznych z punktu widzenia wspólnotowej polityki ochrony środowiska.

Wstęp

Ochrona środowiska¹ w krajach Unii Europejskiej należy do jej priorytetowych celów, jednak poziom tej ochrony jest wciąż niewystarczający. Wiąże się to przede wszystkim z faktem, że podmioty gospodarcze nie w pełni pokrywają koszty zanieczyszczeń powstających w wyniku prowadzonej działalności. Dążąc do przeciwdziałania tej nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku oraz aby promować większe zaangażowanie w działania ratujące środowisko, kraje członkowskie mogą stosować pomoc publiczną, która stanowi zachętę dla przedsiębiorstw w celu zwiększenia inwestycji na rzecz ochrony środowiska. Pomoc publiczna może również służyć zmniejszaniu zazwyczaj wysokiego obciążenia finansowego niektórych przedsiębiorstw, tak aby ułatwić im dostosowanie się do generalnie surowszej polityki ochrony środowiska we Wspólnocie [Jankowska, Marek 2009].

Zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, wzrost gospodarczy powinien wpływać na zachowanie równowagi przyrodniczej oraz sprzyjać trwałości podstawowych procesów zachodzących w środowisku. Biorąc pod uwagę, że koszty szkód wyrządzonych środowisku przez przedsiębiorstwa ponosi całe społeczeństwo, pomoc publiczna i podejmowane przy jej wsparciu działania na rzecz ochrony środowiska mają przynosić wymierne korzyści nie tylko w postaci wzrostu gospodarczego, zwiększonego zatrudnienia, czy kształtowania przewagi konkurencyjnej, ale również promowania czystych technologii sprzyjających środowisku naturalnemu [Choroszczak, Mikulec 2009].

Cel i metodyka badań

Celem opracowania jest przybliżenie zarówno regulacji prawnych, jak i ekonomicznych aspektów związanych z problematyką udzielania pomocy publicznej na ochronę środowiska w krajach Unii Europejskiej. W związku z tym przedstawiono zasady dopuszczalności tej pomocy wynikające ze wspólnotowego (pierwotnego i wtórnego) prawa konkurencji. Następnie zaprezentowano strukturę rozdysponowanych środków i kierunki zmian w polityce finansowego wsparcia ochrony środowiska w krajach członkowskich. Omówiono także praktyczne aspekty udzielania pomocy publicznej na ochronę środowiska w Polsce. W pracy wykorzystano dostępną literaturę przedmiotu, akty prawne i normatywne oraz opracowania analityczne. Źródłem danych empirycznych były: Dyrekcja Generalna ds. Konkurencji Komisji Europejskiej, odpowiedzialna za nadzór nad udzielaniem pomocy publicznej we Wspólnocie oraz Urząd

¹ Ochrona środowiska to każde działanie zmierzające do naprawienia wyrządzonej szkody lub zapobiegające wyrządzeniu szkody fizycznemu otoczeniu lub zasobom naturalnym, działanie zmierzające do zmniejszenia ryzyka wystąpienia takiej szkody bądź zachęcające do bardziej efektywnego korzystania z zasobów naturalnych, obejmujące również środki służące do oszczędności energii i korzystania z odnawialnych źródeł energii [Wytyczne Wspólnotowe... 2008].

Ochrona Konkurencji i Konsumentów, będący instytucją upoważnioną do monitoringu i wykonalności prawa pomocy publicznej w Polsce. Zastosowana metoda badawcza wynika bezpośrednio z konstrukcji opracowania i polega na rozpatrywaniu zagadnień na możliwie szerokim tle, przy stopniowym zawężaniu pola badawczego do zagadnień coraz bardziej szczegółowych w zakresie charakterystyki i oceny systemu udzielania pomocy publicznej związanej z ochroną środowiska w wymiarze wspólnotowym i krajowym.

Prawne ramy udzielania pomocy publicznej na cele związane z ochroną środowiska we Wspólnocie

Reguły dopuszczalności udzielania pomocy publicznej na cele związane z ochroną środowiska w Unii Europejskiej zawarto w Wytycznych Wspólnotowych w sprawie pomocy państwa na odnowę środowiska z 2008 r. (Dz.Urz. UE, C 82), które umożliwiają nie tylko wzrost poziomu tej ochrony, ale również dążenie do przewagi pozytywnych skutków, wynikających z przyznawania przedsiębiorcom określonych środków finansowych, nad ich negatywnymi – naruszającymi rynkową konkurencję – konsekwencjami, przy respektowaniu zasady „zanieczyszczający płaci”. Zgodnie z tą zasadą zawartą w art. 191 ust. 2 Traktatu Lizbońskiego z 2008 r. (Dz.Urz. UE, C115), rozwiązaniem problemu negatywnych skutków zewnętrznych jest zadbanie o to, aby zanieczyszczający płacił za wygenerowane przez siebie zanieczyszczenia, o ile możliwe jest zidentyfikowanie podmiotu odpowiedzialnego za ich powstawanie i pociągnięcie go do odpowiedzialności na mocy prawa europejskiego lub krajowego. W przypadkach, w których kraje członkowskie nie mogą skutecznie wdrożyć powyższej zasady, pomoc publiczna może stać się instrumentem niwelującym nieprawidłowości występujące na rynku, umożliwiając przedsiębiorstwom zmianę ich zachowania poprzez wprowadzanie procesów produkcyjnych przyjaznych dla środowiska lub inwestycje w bardziej ekologiczne technologie [Jankowska i in. 2005].

Pomoc publiczna na ochronę środowiska dopuszczalna jest na podstawie art. 107, ust. 3, lit. c Traktatu Lizbońskiego, zgodnie z którym pomoc sprzyjająca rozwojowi określonych dziedzin lub regionów gospodarczych jest zgodna ze wspólnym rynkiem, o ile nie ma negatywnego wpływu na warunki międzynarodowej wymiany handlowej. Ponadto, jeśli pomoc zaplanowano w celu finansowego wsparcia realizacji ważnych projektów o zasięgu ogólnoeuropejskim, których priorytetem jest ochrona środowiska, wówczas jest ona dopuszczalna na podstawie art. 107, ust. 3, lit. b Traktatu Lizbońskiego. Wspólnotowy system kontroli pomocy publicznej opiera się na obowiązku notyfikowania (zgłoszenia) Komisji Europejskiej projektu udzielenia pomocy publicznej w ramach programu pomocowego lub pomocy indywidualnej. Przez długi czas postępowanie Komisji Europejskiej w sprawie oceny zgodności projektów udzielania pomocy publicznej przez kraje członkowskie nie było regulowane przez żaden akt prawa wtórnego. Procedura zgłaszania środków pomocowych kształtowana była przez praktykę, na podstawie decyzji Komisji Europejskiej oraz orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Dopiero w 1999 r. Rada Unii Europejskiej wydała Rozporządzenie Nr 659/1999, które określa reguły postępowania przed Komisją Europejską w sprawie trybu i form udzielania pomocy publicznej [Pełka, Stasiak 2002].

Obowiązek notyfikacji wynika wprost z art. 108 Traktatu Lizbońskiego i jest uzasadniony tym, że Komisja Europejska musi mieć możliwość weryfikowania projektów pomocy publicznej przed rozpoczęciem ich realizacji [Jankowska, Marek 2009]. Dokonując oceny zgodności danego środka pomocowego przeznaczonego na ochronę środowiska ze wspólnym rynkiem, Komisja Europejska przeprowadza tzw. test bilansujący. Polega on na zestawieniu pozytywnych i negatywnych efektów planowanej pomocy publicznej w zakresie realizacji założonych celów oraz potencjalnych skutków ubocznych, polegających na zakłóceniu wymiany handlowej i konkurencji we Wspólnocie. Przyznawanie pomocy publicznej na ochronę środowiska musi także opierać się na tzw. efekcie zachęty, oznaczającym że udzielone wsparcie będzie pociągać za sobą działania wpływające na wzrost poziomu ochrony środowiska, który były niemożliwy do osiągnięcia w przypadku nieprzyznania pomocy.

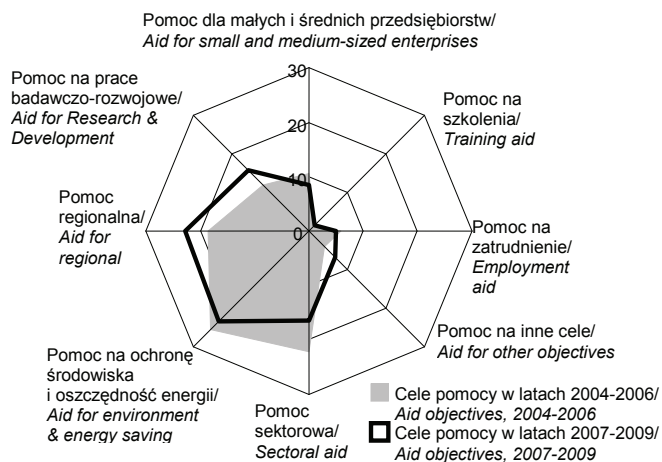
W myśl art. 107, ust. 3, lit. c Traktatu Lizbońskiego Komisja Europejska za dopuszczalną, a tym samym za zgodną ze wspólnym rynkiem, uznała następujące rodzaje pomocy publicznej na ochronę środowiska:

- dla przedsiębiorstw spełniających surowsze od unijnych wymogi w zakresie ochrony środowiska,
- na zakup nowych środków transportu, które przyczyniają się do podniesienia poziomu ochrony środowiska we Wspólnocie,
- na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm wspólnotowych,
- na badania środowiska,
- na oszczędność energii,
- na odnawialne źródła energii,
- na kogenerację oraz na ciepłownictwo komunalne,
- na gospodarowanie odpadami,
- na rekultywację zanieczyszczonych terenów,
- na relokację przedsiębiorstw,
- związaną z programami handlu uprawnieniami,
- w formie ulg lub zwolnień z podatków na ochronę środowiska.

Struktura pomocy publicznej przeznaczanej na ochronę środowiska w krajach członkowskich Unii Europejskiej

Wprowadzony przez Komisję w styczniu 2008 r. pakiet klimatyczno-energetyczny Unii Europejskiej [Europe's climate...2008] wdrożył w życie serię celów, które będą realizowane do 2020 r. Za priorytetowe cele uznano: redukcję o 20% emisji CO₂ w stosunku do 1990 r., wzrost zużycia energii ze źródeł odnawialnych z 8,5 do 20% oraz zwiększenie efektywności energetycznej o 20%. Pakiet klimatyczny uwzględnił politykę mix środków regulacyjnych i opiera się na wytycznych Wspólnoty w sprawie pomocy publicznej na ochronę środowiska [Community guidelines...2008]. Przepisy te zostały uzupełnione przez Rozporządzenie Komisji nr 800/2008 (Dz.Urz. L/241), obejmujące szczegółowe postanowienia dotyczące ochrony środowiska.

Całkowita wartość pomocy publicznej przeznaczona na ochronę środowiska w krajach UE-27 w 2009 r. wyniosła 13,2 mld euro, z tego 732 mln euro udzielono w ramach tzw. wyłączeń grupowych dla przedsiębiorstw. Wydatki na cele związane z ochroną środowiska w 2009 r. stanowiły 22,6% ogólnej wartości pomocy we Wspólnocie, tj. 0,11% PKB dla krajów UE-27. Udział pomocy na ochronę środowiska dla wszystkich krajów Wspólnoty zmniejszył się ze średniego poziomu 25,5% w latach 2004-2006 do 23,3% całkowitej wartości pomocy kierowanej do sektora przemysłu i usług w latach 2007-2009 (rys. 1). Niemniej wartość pomocy w tym okresie wzrosła o 0,8 mld euro.

Rysunek 1. Kierunki zmian w strukturze udzielania pomocy publicznej w krajach UE-27 w latach 2007-2009 oraz 2004-2006 [%]

Figure 1. Trends in share of primary objectives as % of total aid (2007-2009 compared with 2004-2006)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Facts and figures...2010
Source: own study based on Facts and figures...2010

Kraje członkowskie uczestniczą w programie przekierowania udzielanej pomocy na cele horyzontalne. Trend ten jest zasadniczo rezultatem przyznawania coraz większych środków na ochronę środowiska i rozwój regionalny, a w mniejszym stopniu determinuje go także finansowe stymulowanie prac badawczo-rozwojowych, pomoc na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz pomoc na zatrudnienie i szkolenia pracowników.

W latach 2004-2010 średnio 75% wartości pomocy przyznawano w formach pasywnych (głównie poprzez zwolnienia podatkowe), podczas gdy formy aktywne (np. dotacje) stanowiły średnio 25% wartości pomocy na ochronę środowiska [Facts and figures...2010]. Pomoc objęła szeroki zakres celów, a w szczególności środki finansowe przeznaczane na odnawialne źródła i oszczędność energii, utylizację odpadów, rekultywację wysypisk i terenów skażonych oraz poprawę procesów technologicznych. Wydatki pomocowe niezależnie od formy w jakiej są przez kraje UE-27 przyznawane (dotacje, wyłączenia podatkowe, gwarancje itp.) traktowane są jako odpowiednik zamierzonych, bezpośrednich korzyści dla środowiska. Tak zdefiniowane środki stanowiły 35,5% (4,7 mld euro) całkowitej wartości pomocy publicznej udzielonej na ochronę środowiska w krajach UE-27 w 2009 r. Drugą kategorię środków pomocowych stanowią redukcje lub zwolnienia z podatków płaconych przez przedsiębiorców w związku z ochroną środowiska. W tym przypadku realizacja celów ochrony środowiska jest ułatwiona i pośrednio osiągana dzięki tej części podatków, która odpowiada wartości udzielonej pomocy publicznej. W 2009 r. w tej kategorii udzielono 56,1% wartości (7,4 mld euro) pomocy publicznej na ochronę środowiska.

Całkowity poziom wydatków związanych z ochroną środowiska we Wspólnocie jest silnie uwarunkowany działaniami Niemiec (5,7 mld euro, tj. 43% ogólnej wartości pomocy na ten cel dla UE-27 w 2009 r.) i Szwecji (1,9 mld euro – 14,7%). W dalszej kolejności do największych europejskich beneficjentów pomocy na ochronę środowiska należy zaliczyć Wielką Brytanię (1,2 mld euro – 8,9%), Holandię (1,1 mld euro – 8,1%) i Hiszpanię (0,8 mld euro – 6,3%). Kraje te w 2009 r. udzieliły łącznie 81% całkowitej wartości pomocy związanej z ochroną środowiska we Wspólnocie. Na przeciwnym krańcu znalazły się Bułgaria, Malta i Rumunia, które tego rodzaju pomocy nie przyznały wcale (tab. 1).

Tabela 1. Całkowita wartość [mln euro] i struktura pomocy publicznej przyznanej na ochronę środowiska w krajach UE-27 w 2009 r.**Table 1. The maximum volume [million €] and the share of state aid granted for environmental protection in EU-27 in 2009**

Nr pozycji/ Place number	Wartość/ Volume [mln EUR]	Udział/ Share [%]	Nr pozycji/ Place number	Wartość/ Volume [mln EUR]	Udział/ Share [%]
UE-27/EU-27	13 153	100,0	14. Irlandia/IR	47	0,4
1. Niemcy/DE	5 656	43,0	15. Węgry/H	39	0,3
2. Szwecja/S	1 933	14,7	16. Grecja/GR	36	0,3
3. Wielka Brytania/GB	1 174	8,9	17. Słowenia/SLO	24	0,2
4. Holandia/NL	1 062	8,1	18. Litwa/LT	22	0,2
5. Hiszpania/E	828	6,3	19. Łotwa/LV	11	0,1
6. Dania/DK	428	3,2	20. Luksemburg/L	8	0,06
7. Austria/A	359	2,7	21. Czechy/CZ	7	0,05
8. Francja/FR	330	2,5	22. Cypr/CY	5	0,04
9. Finlandia/FIN	327	2,5	23. Portugalia/P	3	0,02
10. Polska/PL	317	2,4	24. Estonia/EW	1	0,01
11. Belgia/B	283	2,1	25. Bułgaria/BG	0	0
12. Włochy/I	181	1,4	26. Malta/M	0	0
13. Słowacja/SK	73	0,5	27. Rumunia/RO	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Expenditure and... 2010

Source: own study based on Expenditure and... 2010

Zwolnienia podatkowe w związku z redukcją emisji CO₂ w przemyśle oraz zwolnienia przeznaczone na oszczędność energii doprowadziły do nadzwyczajnego wzrostu wydatków publicznych w Szwecji, począwszy od 2003 r. W Niemczech stopniowy wzrost pomocy publicznej wynika z zatwierdzenia w 2002 r. i stosowania w latach następnych środków stanowiących zwolnienia podatkowe ukierunkowane na oszczędność energii oraz odnawialne źródła energii.

Jakiegokolwiek analizy dotyczące pomocy publicznej przeznaczonej na cele związane z ochroną środowiska muszą brać pod uwagę fakt, że zwolnienia podatkowe zazwyczaj uprzywilejowują przemysły o wysokiej intensywności energetycznej, łącznie z dużymi emitentami zanieczyszczeń, korzystającymi z różnych rodzajów programów, pomocy indywidualnej lub wyłączeń grupowych.

Pomoc publiczna przeznaczona na ochronę środowiska w Polsce

Całkowita wartość pomocy publicznej udzielona polskim przedsiębiorcom na cele związane z ochroną środowiska w latach 2005-2009 wyniosła ponad 2,7 mld zł (tab. 2). Pomoc była przyznawana przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (20,2% rozdysponowanych środków) oraz w mniejszym stopniu przez Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (5,2%). W stosunku do lat wcześniejszych, począwszy od 2008 r. zauważa się radykalny wzrost wartości publicznych środków finansowych kierowanych na ochronę środowiska, których łączny udział w latach 2008-2009 wyniósł 84,3% ogólnej wartości pomocy w okresie 2005-2009. Należy jednocześnie podkreślić, iż 74,4% wartości wszystkich rozdysponowanych środków stanowiła, niewystępująca aż do 2008 r., pomoc publiczna w postaci zwolnień podatkowych, przyznawanych za pośrednictwem organów skarbowych i celnych.

W 2009 r. z pomocy na ochronę środowiska w Polsce korzystali przedsiębiorcy podejmujący inwestycje zmierzające do zastosowania najlepszych możliwych technologii w ramach realizacji 9 programów obejmujących [Raport o pomocy... 2009]:

- 1) redukcję podatku akcyzowego od biopaliw (program nr N580/2005 – 918 mln zł),
- 2) pomoc operacyjną w zakresie biopaliw (N57/2008 – 276 mln zł),
- 3) pomoc na inwestycje służące redukcji emisji ze źródeł spalania paliw (N10/2007 – 80 mln zł),
- 4) pomoc na inwestycje w technologie zapewniające czystsza i energooszczędną produkcję oraz oszczędność surowców (N5/2007 – 56 mln zł),
- 5) pomoc na inwestycje służące dostosowaniu do wymogów najlepszych technik (N11/2007 – 21 mln zł),
- 6) pomoc na inwestycje służące promocji odnawialnych źródeł energii (N6/2007 – 12 mln zł),
- 7) pomoc na przedsięwzięcia związane z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż wód termalnych (X621/2009 – 10 mln zł),
- 8) pomoc na inwestycje służące dostosowaniu składowisk odpadów do prawa ochrony środowiska (N7/2007 – 0,2 mln zł),
- 9) pomoc na ograniczanie emisji lotnych związków organicznych (N9/2007 – 0,04 mln zł).

Tabela 2. Wartość i struktura pomocy publicznej na ochronę środowiska w Polsce w latach 2005-2009
 Table 2. The volume and structure of state aid for environmental protection in Poland in the years 2005-2009

Podmiot udzielający pomocy publicznej/Authority granting of state aid	Pomoc publiczna na ochronę środowiska w latach/State aid for environmental protection in years											
	2005		2006		2007		2008		2009		razem 2005-2009/ total 2005-2009	
	wartość pomocy/ volume of state aid [mln PLN]	forma pomocy/ kind of state aid	wartość pomocy/ volume of state aid [mln PLN]	forma pomocy/ kind of state aid	wartość pomocy/ volume of state aid [mln PLN]	forma pomocy/ kind of state aid	wartość pomocy/ volume of state aid [mln PLN]	forma pomocy/ kind of state aid	wartość pomocy/ volume of state aid [mln PLN]	forma pomocy/ kind of state aid	wartość pomocy/ volume of state aid [mln PLN]	udział/ share [%]
Organy skarbowe i celne/Internal Revenue Service & Customs House	-	-	-	-	854,7	z.z.p.****	1 194,2	z.z.p.****	2 048,9	74,4		
Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej/Provincial Funds for Environmental Protection & Water Management	24,5	d., p.k.** p.w.u.***	15,9	d., p.k.** p.w.u.***	18,5	p.k.**	75,6	d., p.k.** p.w.u.***	8,8	d., p.k.** p.w.u.***	143,3	5,2
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej/National Fund for Environmental Protection & Water Management	104,9	d., p.k.** p.w.u.***	220,3	d., p.k.** p.w.u.***	45,8	d., p.k.**	15,9	p.k.*	170,3	d., p.k.** p.w.u.***	557,2	20,2
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie/Presidents, mayors and village-mayors	1,4	d.*	3,4	d.*	-	-	-	-	-	-	4,8	0,2
Suma/Total Udział/Share	130,8	4,7%	239,6	8,7%	64,3	2,3%	946,2	34,4%	1 373,3	49,9%	2 754,2	100,0

*d. – dotacje/grants; **p.k. – preferencyjne kredyty/preferential credits; ***p.w.u. – pożyczki warunkowo umorzone/conditional amortisation of loans; ****z.z.p. – zwolnienie z podatku/tax exemptions

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raport o pomocy... 2005-2009

Source: own study based on Raport o pomocy... 2005-2009

Podsumowanie

Wspólnotowe uregulowania dotyczące ochrony środowiska pociągają za sobą konieczność poniesienia znacznych nakładów inwestycyjnych przez przedsiębiorstwa przemysłowe. Udzielanie pomocy publicznej, stanowiącej finansowe wsparcie dla przedsiębiorstw dostosowujących prowadzoną działalność do regulacji wynikających z prawa ochrony środowiska, jest niezbędne z uwagi na wysokie koszty realizowanych inwestycji i innowacji proekologicznych. Ograniczone możliwości finansowe przedsiębiorstw w tym zakresie stanowią istotną barierę przy podejmowaniu tego rodzaju przedsięwzięć. W ostateczności przedsiębiorstwa, które nie sprostają wymogom procedur związanych z ochroną środowiska, mogą zostać zmuszone do zamknięcia prowadzonej działalności produkcyjnej.

Kraje członkowskie uczestniczą w programie przekierowania udzielanej pomocy publicznej na cele horyzontalne. Trend ten jest zasadniczo rezultatem przyznawania coraz większych środków na ochronę środowiska i rozwój regionalny, a w mniejszym stopniu determinuje go także finansowe stymulowanie prac badawczo-rozwojowych, pomoc na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz pomoc na zatrudnienie i szkolenia pracowników. Całkowity poziom wydatków związanych z ochroną środowiska we Wspólnocie jest silnie uwarunkowany działaniami Niemiec, Szwecji, Wielkiej Brytanii, Holandii i Hiszpanii. W ostatnich latach średnio $\frac{3}{4}$ wartości pomocy przyznawano w formach pasywnych (głównie poprzez zwolnienia podatkowe), podczas gdy formy aktywne (np. dotacje) stanowiły średnio $\frac{1}{4}$ wartości pomocy kierowanej na ochronę środowiska w Unii Europejskiej. Od 2008 r. ma miejsce radykalny wzrost wartości pomocy na ochronę środowiska w Polsce, zwłaszcza w postaci zwolnień podatkowych, przyznawanych za pośrednictwem organów skarbowych i celnych.

Literatura

- Choroszczak J., Mikulec M.** 2009: Pomoc publiczna a rozwój firmy. Szanse i zagrożenia. Wyd. Poltext, Warszawa.
- Community guidelines on state aid for environmental protection. Text with EEA relevance 2008: *Official Journal of the European Union*, C/82/01, 01.04. European Commission, Brussels.
- Europe's climate change opportunity. 2020 by 2020. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 2008: Commission of the European Communities, COM(2008), 30 final, 23.01, Brussels.
- Expenditure and trend in state aid for environmental protection by Member State 2010: Studies and reports, European Commission.
- Facts and figures on state aid in the Member States. State aid scoreboard 2010: European Commission, SEC(2010) 1462 final, 01.12, Brussels.
- Jankowska A., Kierzkowski T., Knopik R.** 2005: Fundusze strukturalne Unii Europejskiej. Komentarz do rozporządzenia Rady Unii Europejskiej Nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. *wprowadzającego ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych*. C.H.Beck, Warszawa.
- Jankowska A., Marek M.** 2009: Dopuszczalność pomocy publicznej. Uregulowania wspólnotowe i krajowe. C.H.Beck, Warszawa.
- Pełka P., Stasiak M.** 2002: Pomoc publiczna dla przedsiębiorców w Unii Europejskiej. Wyd. Difin, Warszawa.
- Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom, za lata 2005-2009: Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 06.08.2008 r. *uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską 2008*. Dz.Urz. UE, L/241, 09.08.2008, Komisja Europejska, Bruksela.
- Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Wersja skonsolidowana 2008: Dz.Urz. UE, C 115, 09.05.2008.
- Wytyczne Wspólnotowe w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska. 2008: Dz.Urz. UE, C 82, 01.04.2008.

Summary

This paper aims at presenting an issue of state aid granting for environmental protection in the European Union Member States. There are shown legal framework, types, volume and the structure of state aid measures in the light of changes in the European policy of environmental protection. The last part of the article refers to the practice of using state aid for environmental objectives in Poland.

Adres do korespondencji:

dr inż. Krzysztof Rutkiewicz
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
Instytut Nauk Ekonomicznych i Społecznych
pl. Grunwaldzki 24 A
50-363 Wrocław
tel. (71) 320 17 94
e-mail: krzysztof.rutkiewicz@up.wroc.pl